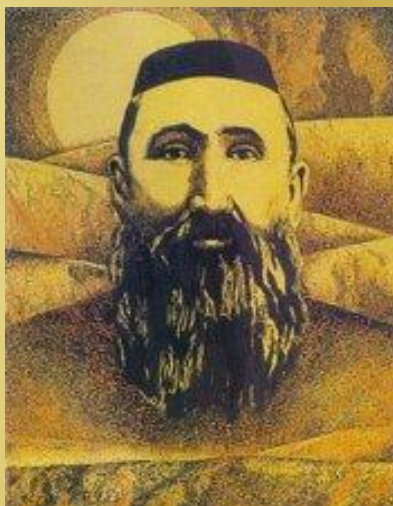

*М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ
ТАРАЗ МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ
КІТАПХАНАЛЫҚ-АҚПАРАТТЫҚ ОРТАЛЫҚ*

Шәкәрім-зұлама, ойшыл

*(Жазушы шығармалары мен белгілі қайраткерлердің
жазушы туралы ой-толғаулары мен мерзімді басылымдар
мақалаларының библиографиялық көрсеткіші)*

Тараз 2018

Шәкәрім Құдайбердіұлының 160 жылдығына арналған

«Шәкәрім-ғұлама, ойшыл» атты

библиографиялық көрсеткіш

«Бір ел – бір кітап» республикалық акциясын Ұйымдастыру комитетінің шешімімен жыл кітабы ретінде, яғни 2018 жылы Шәкәрім Құдайбердіұлының «Үш анық» шығармасы таңдалғаны туралы хабарлама Ұлттық академиялық кітапхана сайтында жарияланды

Шәкәрім Құдайбердіұлы (1858-1931)-қазақ әдебиетінің класигі, ұлы гуманист, кемеңгер, ойшыл, қазақ әдебиетінің класигі. Шәкәрімнің дүниетанымы, қоғамдық ой-пікірлері, философиялық, эстетикалық көз қарастары ХІХ ғасырдың екінші жартысында қалыптасты. ХХ ғасырдың бас кезіндегі әдебиет пен мәдениет қайраткерлері ішінде Шәкәрім ойшыл, ақын-жазушы ретінде жұртшылыққа кеңінен танылған, Абай заманына өзгелерден бір табан жақын тұрған екі ғасыр арасын жалғастырушы ірі тұлға.

Туған жері қазіргі Шығыс Қазақстан облысының Абай ауданындағы Шыңғыстау бөктерінде 1858 ж. шілденің 11де дүниеге келген. Оның әкесі Құдайберді Құнанбайдың үлкен бәйбішесі Күнкеден туған, Абаймен әкесі бір, шешесі бөлек. Шәкәрім сонда Абайға немере іні болып келеді.

Құдайберді отыз жеті жасында дүниеден өткенде, атасы Құнанбайдың тәрбиесінде болған Шәкәрім жетімдік тауқыметін тарта қоймаған. Өзінің «Мұтылғанның өмірі» атты ғұмырнамалық өлеңінде бес жасында ауыл молдасынан сабақ ала бастағанын жазады. Атасы оның көңіліне қаяу түсірмей, бетінен қақпай, еркелетіп өсіреді: ол жөнінде ақынның өзі: «қажы марқұм мені „жетім“ деп аяп, қысып оқыта алмай, жетімді сылтау етіп, ойыма не келсе, соны істеп ғылымсыз өстім» деп өкіне еске алады. Алайда ақылды бала өсе келе тез ес жиып, жеті жасынан бастап өлең сөзге бейімділігін танытады.

Оның ерекше зеректігін аңғарған Абай Шәкәрімді өз қамқорлығына алады, «молда сабағынан» басқа орысша үйренеді. Былайғы өмірін ғылым білім қуумен қатар, домбыра тарту, гармонда ойнау, ән салу, саятшылық құру, сурет салу, т.б. өнерлерге арнайды. Оның өнеге көрген ортасы Құнанбай ауылының зиялы тобы, ұлы Абайдың тағылымы болды. Ол жас Шәкәрімнің азамат және ақын ретінде қалыптасуына ерекше әсер етеді. Абайдың кеңесімен әр түрлі кітаптар оқуға машықтанған Шәкәрім ақылы кемелденіп, ой өрісі тереңдеп өседі. Ақындық өнерін де таныта бастайды.

«Түрік, қырғыз, қазақ һәм хандар шежіресі» атты тұңғыш кітабы 1911 ж. жарық көрген. Шәкәрімді философ, тарихшы, ойшыл ретінде де танытатын «Үш анық», «Мұсылсандық шарты» атты туындылары, әлеуметтік ағартушылық арнадағы «Жолсыз жаза», «Қалқаман — Мамыр», «Ләйлі — Мәжнүн» т.б. жыр жинақтары мен поэмалары басылып шыққан. Оның сезімді жүрегінен «Бұл ән бұрынғы әннен өзгереді», «Жастық туралы», «Анадан алғаш туғанымда» сияқты жиырмаға тарта әсем әуезді әндер туған.

Шакарим Кудайбердиев -

Шакарим Кудайбердиев (каз. Шәкәрім Құдайбердіұлы; 11 июля 1858, Кен-Булак, Семипалатинская область — 2 октября 1931, урочище Чингистау (СССР) — казахский поэт, писатель, переводчик, композитор, историк и философ. Брат Абая по отцу.

Занимался политикой, был избран в волостные правители. Всерьёз творчеством занялся только с 1898 года, после сорока лет. По определённой системе стал изучать западную и восточную литературу, познакомился с наследием таких поэтов и мыслителей Востока как Хафиз, Физули, Навои, а также с произведениями Байрона, А. С. Пушкина, Л. Толстого. Его перевод Хафиза на казахский остаётся непревзойденным по мастерству и технике, также как и блестящий перевод повести Пушкина «Дубровский». Самостоятельно овладел арабским, персидским, турецким, русским языками. В 1903 году был принят членом Западно-Сибирского отделения Императорского русского географического общества.

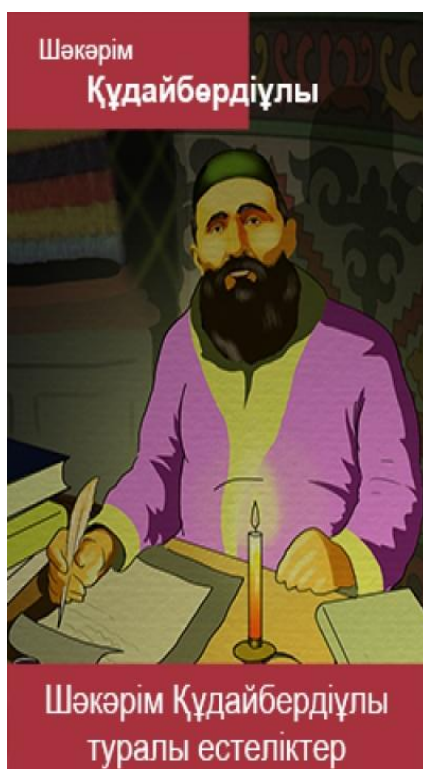
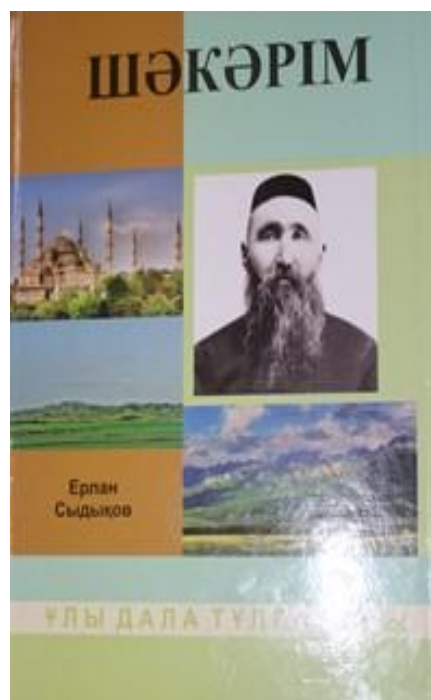
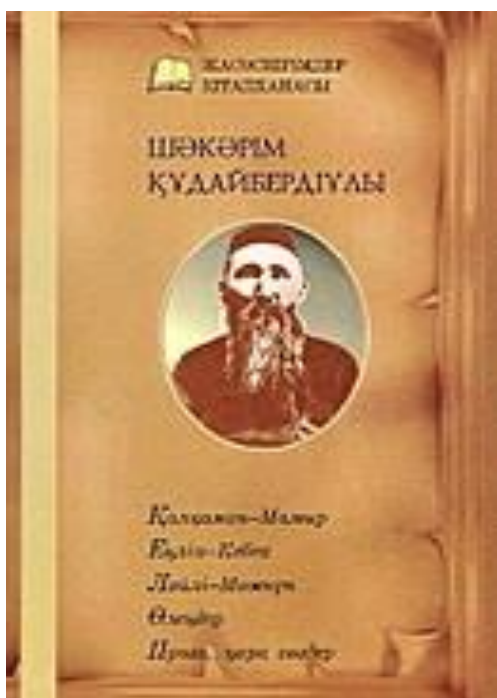
В 1906 году совершил хадж в Мекку (совместно с Канания-кажы — дедом Б. Кананьянова). Посетил Мысыр (совр. Египет), Стамбул, работал в библиотеках, пересылая по почте в Семипалатинск приобретённые им книги. Последний период его жизни пришёлся на революцию 1905—1907 гг., столыпинскую реакцию, Первую мировую войну, национально-освободительное движение 1916 года в Казахстане, февральскую и октябрьскую революции, гражданскую войну, установление советской власти, коллективизацию. Участвовал в национально-освободительном движении «Алаш».

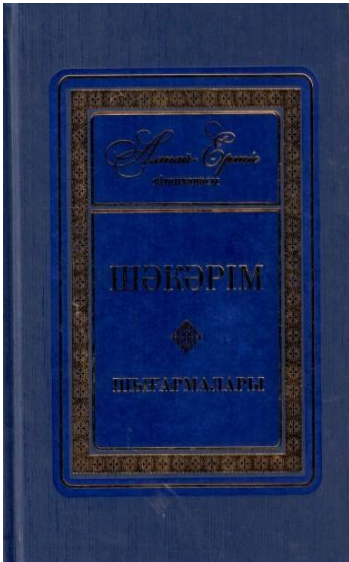
Социалистическую идеологию не принял. Когда с приходом большевиков наметились тенденции к разрушению традиционного уклада жизни казахов, Шакарим недоумевал: ради чего, во имя чего и для чего разрушать, а что взамен? Шакарим также категорически не воспринимал государство, построенное на силе. В этих условиях поэт считал для себя неприемлемым писать стихи, воспевающие новую жизнь. Шакарим предпочёл уединиться.

С 1922 года поэт жил в местечке Шакпан в горах Чингистау. 2 октября 1931 года тайно расстрелян без суда и следствия. Творчество Шакарима долгое время предавали забвению. Несмотря на решение Генеральной Прокуратуры СССР от 29 декабря 1958 года о реабилитации Шакарима Кудайбердиева за отсутствием состава преступления, запрет на публикацию его трудов сохранялся. Мнение о «буржуазном национализме» продолжало культивироваться в обществе.

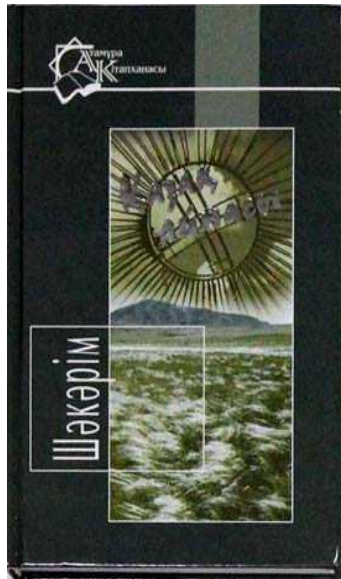
Прижизненные издания Шакарима: книга «Зеркало казахов», поэмы «Калкаман-Мамыр» и «Енлик-Кебек»; отдельные стихи, статьи, эссе были опубликованы в 1913—1924 годах в журналах «Абай», «Айқап», «Шолпан», в газете «Казах». «Абай» и «Шолпан» напечатали его переводы из Хафиза и поэму Физули «Лейли и Меджнун». Поэтический перевод «Дубровского» и «Метели» А. С. Пушкина были опубликованы в 1936 году в Алма-Ате в журнале «Адебиет майданы».

Шәкәрім Құдайбердіұлының шығармалары

XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басындағы қазақ әдебиеті тарихындағы ірі тұлғалардың бірі, ұлы Абайдың реалистік дәстүрін жалғастырған, эпикалық жанрдың дамуына үлес қосқан Шәкәрім Құдайбердіұлының бұл жинағына нақты өмір суреттерін, махаббат мәңгілігін, табиғат әсемдігін өзек еткен, сондай-ақ ақылгөйлік, әлеуметтік-ағартушылық сипаттағы өлеңдерімен бірге «Қалқаман-Мамыр», «Еңлік-Кебек», Мәжнүн» сияқты эпикалық поэмалары берілген.

Ақынның бұл жинағына нақты өмір суреттерін, табиғат әсемдігін өзек еткен, сондай-ақ әлеуметтік-ағартушылық сипаттағы өлеңдерімен бірге «Қалқаман-Мамыр», «Еңлік-Кебек», «Нартайлақ пен Айсұлу», «Қодардың өлімі» және «Ләйлі-Мәжнүн» сияқты эпикалық поэмалары берілген.

«Үш анық» деп аталатын бұл философиялық еңбегі автордың репрессияға ұшырауына байланысты жарты ғасырдан астам уақыт оқырман назарынан тыс қалып келеді. Қазіргі Шәкәрімнің творчестволық мұрасы халыққа қайта оралды. Автор бұл еңбегінде батыс, шығыс философтарының материалистік және идеалистік еңбектерін кең көлемде, тыңғылықты зерттей келіп, өз ой қорытындысын ретінде ар ғылымы туралы өзіндік ой толғанысын ұсынады. Бұл аса құнды еңбек шын мәнінде XIX және XX ғасырындағы Қазақстандағы философиялық ойдың шыңын көрсетсе керек.

Кітапханалық-ақпараттық орталық қорындағы

«Шәкәрім-ғұлама, ойшыл»-Ш.Құдайбердіұлының 160 жылдығына

орай жинақталған әдебиеттер тізімі

1.Әбдіғазиұлы, Б.

Шәкәрім әлемі [Мәтін] / Б. Әбдіғазиұлы.- Алматы: Раритет, 2008.- 408б.- (Шәкәрім әлемі).-4экз.

2. Бес ғасыр жырлайды:ХV ғасырдан ХХ ғасырдың бас кезеңіне дейінгі қазақ

ақын-жырауларының шығармалары:2томдық [Мәтін]. Т.2 /

Құраст.М.Байділдаев.- Алматы: Жазушы, 1989.- 496б.-4экз.

3. Ғасыр сазын тербеген [Мәтін]: Нұрғиса Тілендиев туралы естеліктер /

Құрастырған С.Әбдіраймов, Ж.Шәкәрім, Д.Тілендікеліні, Б.Иса.- Алматы: Білім, 2007.- 280б.- (Әдеби мемуарлар). -2экз.

4. Ғибрат алар артында із қалдырған... [Мәтін] = Самородок великой степи:

Шәкәрім Құдайбердіұлының 150 жылдығына арналған библиографиялық көрсеткіш.-
Өскемен: С.Аманжолов атындағы ШҚМУ Ғылыми кітапханасы, 2009.- 24б.-2экз.

5. Дала данасы. (Ұлы ойшыл, философ тарихшы, қазақ әдебиетінің классигі

Шәкәрім Құдайбердіұлына арналады) [Мәтін] / Құраст. Н.Қ. Қосаева, А.

Бұрыбаева.- Алматы: ОҒК, 2009.- 260б.- ("Ұлы тұлғалар" атты ғылыми-
ғұмырнамалық серия).-3экз.

6. Еспенбетов, А.

Шәкәрім және Сұлтанмахмұт [Мәтін] / А. Еспенбетов.- Алматы: Раритет, 2008.-
240б.- (Шәкәрім әлемі).-6экз.

7. Есім, Ғ.

Адам-зат [Мәтін]: эсселер, новеллалар, зерттеулер / Ғ. Есім.- Астана: Фолиант,
2002.- 312б.-1экз.

8. Есім, Ғ.

Данышпан Шәкәрім [Мәтін] / Ғ. Есім.- Алматы: Атамұра, 2008.- 336 б.-5экз.

9. Жеменей, И.

Хафиз-шәкәрім рухани үндестігі [Мәтін] / И. Жеменей.- Алматы: Даналық мәйегі,
2008.- 148 б.-1экз.

10. Қонарбаева, А.Қ.

**Шәкәрім Құдайбердіұлы шығармашылығындағы рухани-діни және қоғамдық-
философиялық лексиканың қолданысы** [Мәтін]: Филолог.ғ.к...авторефераты-

10.02.02: Қазақ тілі / Айгүл Құрманғалиқызы Қонарбаева; Ғылыми

жетекші:филолог.ғ.д., профессор Б.Шалабай.- Астана: АМУ, 2002.- 30б.- (Қолжазба

құқығында).-1экз.

11. Құдайберді, ұ.Ш.

Жалғыз жаза [Мәтін] / ұлы Шәкәрім Құдайберді.- Алматы: Жалын, 1988.- 252б.- 1экз.

12. Молдаханов, Ә.М.

Абай, Шәкәрім, Әуезов дәрістері [Мәтін]: Оқулық / Ә.М. Молдаханов.- Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі; Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі бекіткен.- Алматы: ЖШС РПБК Дәуір, 2011.- 192 бет.2экз.

13. Момынова, Б.

Шәкәрім поэзиясының тілі [Мәтін]: (лексика-функционалды ракурс) / Б. Момынова.- Алматы: Арыс, 2008.- 256бет.-5экз.

14. Сәтбаев, Ш.Қ.

Шәкәрім Құдайбердиев [Мәтін] / Ш.Қ. Сәтбаев.- Алматы: Білім, 1990.- 52б.-1экз.

15. Сейсенұлы, Д.

Шәкәрім [Мәтін]: ғұмырнамалық деректі хикаят / Д. Сейсенұлы.- Алматы: Қазақстан, 2009.- 256б.+16б. фотосуреттер.- (Ғибратты ғұмыр).-2экз.

16. Сыдықов, Е.

Шәкәрім және алашорда [Мәтін]: ғылыми жинақ / Е. Сыдықов.- Алматы: Раритет, 2008.- 184б.-10экз.

17. Ізтілеуова, С.

Шәкәрімнің сырлы сөзі [Мәтін]: Зерттеу / С. Ізтілеуова.- Алматы: Арыс, 2004.- 144б.-5экз

18. Шәкәрімов, Ж.

Әміре [Мәтін] / Ж. Шәкәрімов.- Алматы: Жалын, 1977.- 148б.-1 экз.

19. Шәкәрім.

Өлеңдер мен поэмалар [Мәтін] / Шәкәрім; Құраст.М.Мағауин.- Алматы: Жалын, 1988.- 252б.- 3экз.

20. Шәкәрім [Мәтін]: өлеңдер мен поэмалар / Құрастырған М.Мағауин.- Алматы: Жалын, 1988.- 252б. -1экз.

21. Шәкәрім.

Аманат [Мәтін]: әндер / Шәкәрім.- Алматы: Өнер, 1989.- 128б. -1экз.

22. Шәкәрімов, Ж.

Әміре [Мәтін] / Ж. Шәкәрімов.- Алматы: Жалын, 1977.- 148б.-1экз.

23. Шәкәрім.

Өлеңдер мен поэмалар [Мәтін] / Шәкәрім; Құраст.М.Мағауин.- Алматы: Жалын, 1988.- 252б.-3экз.

24. Шаңбай, Т.

Ұғым мәдениеті [Мәтін]: (Шәкәрім шығармашылығы аясында) / Т. Шаңбай.-

Алматы: Раритет, 2009.- 352б.- (Шәкәрім әлемі).-2экз.

25. Шәкәрім : ғылыми-педагогикалық журнал.- Семей: Семей мемлекеттік педагогикалық институты, 2009.- 114б.-4экз

26. Шәкәрім : ғылыми- педагогикалық журнал.- Семей: Семей мемлекеттік педагогикалық институты, 2006.- 128б.-5экз.

27. Шәкәрім : ғылыми-педагогикалық журнал.- Семей: Семей мемлекеттік педагогикалық институты, 2007.- 136б.-4экз

Шәкәрім [Мәтін]: энциклопедия.- Семей: Тенгри баспасы, 2008.- 864б.-4экз.-4экз.

28. Шәкәрім.

Иманым [Мәтін] / Шәкәрім.- 2-басылымы.- Алматы: Арыс, 2008.- 322б.-25экз.- 25экз.

29. Шәкәрімтану мәселелері [Мәтін]. 1-том: сериялық ғылыми жинақ.- Алматы: Раритет, 2007.- 448б.-4экз

30. Шәкәрімтану мәселелері [Мәтін]. 2-том: сериялық ғылыми жинақ.- Алматы, 2007.- 376б.-4экз.

31. Шәкәрімтану мәселелері [Мәтін]. 3-том: сериялық ғылыми жинақ.- Алматы: Раритет, 2007.- 376б.- 4экз.

32. Шәкәрімтану мәселелері [Мәтін]. 4-том: сериялық ғылыми жинақ.- Алматы: Раритет, 2007.- 304б.- 4экз.

33. Шәкәрімтану мәселелері [Мәтін]. 6-том. сериялық ғылыми жинақ.- Алматы: Раритет, 2008.- 352с.- 4экз.

34. Шәкәрім, Ж.

Әміре Қашаубайұлы [Мәтін]: Тарихи-ғұмырнамалық эссе / Ж. Шәкәрім.- Алматы: Арда, 2006.- 176б.- 1экз.

35. Шәкәрім.

Қазақ айнасы [Мәтін]: Өлеңдер мен поэмалар / Шәкәрім.- Алматы: Атамұра, 2003.- 296б.-1экз.

36. Шәкәрім Құдайбердіұлының биліктері мен соттық шешімдері [Мәтін]: заң ғ. канд. дис....автореф.: 12.00.01 / Бақытжан Пармашұлы Жақсымбетов; Ғылыми жетекші.: заң ғ. д-ры, проф. З.Ж.Кенжалиев.- Алматы: әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, 2010.- 28б.: Библиогр.:б.24-28.- (қолжазба құқығында).-1экз.

37. Ыбырай Алтынсарин, Шәкәрім Құдайбердіұлы [Мәтін] / Бас ред. Б.Аяған.- Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2007.- 632б.-2экз.

38. Вопросы Шакаримоведения [Текст]. Том.5: собрание научных трудов.- Алматы: Раритет, 2007.- 480с.-4экз.

39. Есим, Г.

Мудрость Шакарима [Мәтін] / Г. Есим.- Алматы: Атамұра, 2008.- 344 с.-5экз.

40. Шакарим.

Мое время [Текст] / Шакарим; Сост. Т.Шанбай; Пер, вод с казахского.- Астана: Аударма, 2010.- 408стр.- (Мәдени мұра. Библиотека Казахской Литературы).-2экз.

Электронды әдебиеттер

97. Досай, К.

Қожа Ахмет Иасауи [Электрондық ресурс] / К. Досай.- 4, 23 МБ.- Түркістан, 2004.- 341б.
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Dosay\(Khoja_Ahmet_Yassau\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Dosay(Khoja_Ahmet_Yassau).rar)

98. Еспенбетов, А.

Шәкәрім және Сұлтанмахмұт [Текст]: ғылыми зерттеу / А. Еспенбетов.- 7, 13 МБ.- Алматы: Раритет, 2008.- 240 б.- (Шәкәрім әлемі).
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Espenbetov\(Shakarym\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Espenbetov(Shakarym).rar)

99. Қамзабекұлы, Д.

Омбының Алаш дәптері [Электрондық ресурс]: Өлең-жырлар / Д. Қамзабекұлы.- 675 КБ.- Алматы: Жазушы, 2013.- 368 б.
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Kamzabekuli\(ombinin_alash\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Kamzabekuli(ombinin_alash).rar)

100. Үсенова, А.Ә. Молдаханов, Ә.

Абай, Шәкәрім, Әуезов дәрістері [Электрондық ресурс]: Оқулық / Ә. Молдаханов.- Алматы: Дәуір, 2011.- 192б.
http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Moldahanov_Abai_Shakarim.rar

101. Сәтбаева, Ш.Қ.

Шәкәрім Құдайбердиев / Ш.Қ. Сәтбаева.- 1, 12 МБ.- Алматы: Рауан, 1991.- 47б.
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Satbaeva\(Sh.Kudaiberdiev\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Satbaeva(Sh.Kudaiberdiev).rar)

102. Сейсенұлы, Д.

Шәкәрім [Электронный ресурс]: ғұмырнамалық баян / Д. Сейсенұлы.- 8, 52 МБ.- Астана: Фолиант, 2008.- 264б.
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Seisenuli\(shakarim\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Seisenuli(shakarim).rar)

103. Шаяхимов, Д.Қ.

Шәкәрім поэмаларының текстологиясы [Электрондық ресурс]: Филолог. ғылымд. канд... дис. авторефераты: 10.01.02 / Д.Қ. Шаяхимов.- 0, 99 МБ (1□048□313 байт).- Астана, 2007.- 24б.
http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Shaehimova_shakarim-poemalari.rar

104. Шаңбай, Т.

Ұғым мәдениеті (Шәкәрім шығармашылығы аясында) [Электрондық ресурс]: Шәкәрім әлемі / Т. Шаңбай.- 7, 38МБ.- Алматы: Раритет, 2009.- 352б.
http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/Chanbai_ugim.rar

**105. Шәкәрімтану мәселелері . Т.3 / құраст. Т.Шаңбай; жауап. ред.Е.Сыдықов.- 15, 0 МБ.- Алматы: Паритет, 2007.- 376 б.- (Атамекен).
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/\(Shakarimtanu_T.3\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/(Shakarimtanu_T.3).rar)**

**106. Шәкәрім өлеңдерінің құрылысы / А.Ә. Үсенова.- Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2004.- 144 б.
[http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Usenova\(Shakarim_ulendery\).rar](http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Usenova(Shakarim_ulendery).rar)**

107. Ізтілеуова, С.Д.

Шәкәрім поэтикасы : филология ғылымд. д-ры... дис.: 10.01.02 / С.Д. Ізтілеуова.- 1, 59 МБ (1 □673□478 байт).- Алматы, 2007.- 476.

http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/Elektron_res/EU/Iztileuova_shakarim-poetikasi.rar

108. Шәкәрім.

Фильмдер: санаға сәуле, қайраткерлік қағидасы, үшінші оқ, Дана мен Дарын [Электрондық ресурс] / Шәкәрім.- Электрон. дан.- Семей: Шәкәрім атындағы Семей мемлекеттік университеті, 2008.- DVD.

110. Шәкәрімге тағзым [Электрондық ресурс].- Қызылорда, 2011.- CD.

Мерзімді басылымдар беттерінен

41. Абиқова, Г.М.

Орталық ғылыми кітапхана қорындағы Шәкәрім Құдайбердіұлының мұралары : Жазба мұралары / Г.М. Абиқова // Кітапхана әлемі.- 2007.- №3.- С.16-17.

42. Ақатай, С.

Шәкәрімнің үн қатуы : Шәкәрім-150 / Сәбетқазы Ақатай // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.9.

43. Артықбаев, Ж.

"Шәкәрім шежіресіне" қайта оралсақ / Ж Артықбаев // Қазақ тарихы.- 2003.- №2.- Б.46-49.

44. Архарбаева, М.

Шәкәрімнің шежіресі [Мәтін] / М. Архарбаева // Қазақ тарихы: Ғылыми-әдістемелік журнал.- 2013.- №2.- Б.58.

45. Әбдіғазизұлы, Б.

Шәкәрім поэзиясы және дәуір тынысы [Мәтін] / Б. Әбдіғазизұлы // Абай.- 2011.- № 1.- Б. 27-34.

46. **Әбділдин, Ж.**
Шәкәрімнің үн қатуы : Шәкәрім-150 / Ж. Әбділдин // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.8.
47. **Әбжанов, Х.**
Шәкәрімнің үн қатуы : Шәкәрім-150 / Х. Әбжанов // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.8.
48. **Әликпаров, М.**
Шәкәрімнің жалғыз суретін сақтап қалған кім? / М. Әликпаров // Айқын.- 2008.- №70.- 17сәуір.- Б.10.
49. **Әпеева, Г.**
Шәкәрімнің сыршыл әлемі / Г. Әпеева // Ақиқат.- 2008.- №11.- Б.78-81.
50. **Әубәкірқызы, М.**
Шәкәрім Құдайбердіұлы."Қалқаман-Мамыр" поэмасы [Мәтін] / М. Әубәкірқызы // Ұлағат: Республикалық ғылыми-психологиялық және педагогикалық басылым = Республиканское научно-психологическое и педагогическое издание.- Алматы, 2013.- №1-қаңтар-ақпан = январь-февраль.- Б.126-129.
51. **Бекбосынов, М.**
Шәкәрім және оның заманы [Мәтін] / М. Бекбосынов // Қазақ тарихы: ғылыми-әдістемелік журнал.- Алматы, 2012.- №5 (116).- Б.21-22.
52. **Бермаханова, М.М.**
Шәкәрім-ар ілімі [Мәтін] / М.М. Бермаханова // Халықаралық форумының еңбектері = Труды Международного форума: Қазақстанның тәуелсіздігі: парадигмалары мен жаһандық даму тұрпаты. 12 томдық.- 8-9 сәуір.- Тараз: ТарМПИ, 2011.- Т.4.- Б.184-187.- (Гуманитарлық ғылымдар).
53. **Бужеева, А.**
Шәкәрім Құдайбердіұлы мұрасындағы педагогикалық идеялар [Мәтін] / А. Бужеева // Педагогика және өнер.- 2013.- №1.- Б.41-44.
54. **Ғапбасова, И.М.**
Шәкәрім Құдайбердіұлы өлеңдеріндегі діни лексиканың лингвистикалық табиғаты [Мәтін] / И.М. Ғапбасова // Жас Ғалым: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері.- Тараз, 2009.- Т.6.- Б.19.- ISBN 9965-780-75-7.
55. **Ғұлама ойшыл Шәкәрім Құдайбердіұлының туғанына 150 жыл** // Жамбыл.- 2008.- №4.-Б.-3.
56. **Дербісәлі, Ә.к.**
Шәкәрімнің үн қатуы : Шәкәрім-150 / Әбсаттар қажы Дербісәлі // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.8.
57. **Ермұханов, Б.**
Қазақтың тұңғыш шежірешісі / Б. Ермұханов // Ақиқат.- 2008.- №11.- Б.71-77.

58. Жақсыбеков, Ә.С.

Шәкәрімнің дүниетанымдық көзқарастарының қалыптасуы [Мәтін]: Филология ғылымдары / Ә.С. Жақсыбеков, А.А. Айтпаева // М.Х.Дулати атындағы ТарМУ Хабаршысы Табиғатты пайдалану және антропосфера мәселелері=Вестник ТарГУ им.М.Х.Дулати Природопользование и проблемы антропосферы: Әр тоқсанда шығарылатын ғылыми журнал.- Тараз: Тараз университеті, 2012.- №2.- Б.211-214.- (Филология ғылымдары).

59. Жұртбай, Т.

Шәкәрім мұрасы қалай ақталды [Мәтін] / Т. Жұртбай // Түркістан: Халықаралық саяси апталық газет.- Алматы, 2012.- №11.-15 наурыз.- Б.9.

60. Жүндібаева, А.Қ.

Шәкәрім Құдайбердіұлының лирикасының тақырыптық жүйесі [Мәтін] / А.Қ. Жүндібаева, А.С. Еспенбетов // Жас Ғалым: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері.- Тараз, 2009.- Т.6.- Б.111.

61. Зинуллина, Қ.С.

Шәкәрім Құдайбердіұлы және ұлттық психология [Мәтін] / Қ.С. Зинуллина // Қызықты психология.- 2013.- №5-6.- Б.14-15.

62. Идришева, А.Қ.

Шәкәрім Құдайбердіұлының поэма жазу үлгісі [Мәтін] / А.Қ. Идришева // Жас Ғалым: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері.- Тараз, 2009.- Т.6.- Б.131.- ISBN 9965-780-75-7.

63. Каналиева, Т.

Егеменді ел тарихына шолу [Мәтін] / Т. Каналиева // Мектептегі мерекелер.- Алматы, 2011.- №8.- 40б.

64. Қантарбаева, Д.Т.

Шәкәрім өлеңдерінің философиялық мәні [Мәтін] / Д.Т. Қантарбаева // атты халықаралық форумының еңбектері = Труды Международного форума: "Қазіргі білім беру жүйесінде педагогтің кәсіби біліктілігінің дамуы: халықаралық тәжірибе, міндеттер және перспективалар". 3 томдық еңбектері.- 24-25 қараша.- Тараз: ТарМПИ, 2011.- Т.2.- Б.148-151.- ISBN 978-601-7269-37-1.- (Педагогтің кәсіби еңбегін жетілдіру үрдісіндегі Акмеологиялық қатынас).

65. Қыдырмоллаева, Ұ.

Шәкәрім шығармаларының көркемдігі [Мәтін] / Ұ. Қыдырмоллаева // Жас Ғалым: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері.- Тараз, 2009.- Т.6.- Б.241.- ISBN 9965-780-75-7.- (Гуманитарлық ғылымдар: Филология (тіл және әдебиет): қазақ, орыс, ағылшын, неміс, француз).

66. Қабышұлы, Ғ.

Шәкәрім "Атеист" күйінде қала берсін бе? / Ғ. Қабышұлы // Қазақ әдебиеті.- 2008.- №31.-7-13наурыз.- Б.11.

67. Қалиева, Б.

Шәкәрім поэзиясындағы адам бейнесі [Мәтін] / Б. Қалиева // Ақиқат.- 2009.- №11.- Б.98-101.

68. **Қалмырзаев, Ә.**
Шәкәрімнің үн қатуы : Шәкәрім-150 / Ә. Қалмырзаев // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.9.
69. **Қожамберлиев, Б.**
Шәкәрім философиясындағы рухани болмыс мәселе / Б Қожамберлиев // Ұлт тағылымы.- 2003.- №1.- Б.117-121.
70. **Қосаева, Н.Қ.**
Дала данасы, алымды аудармышы [Мәтін] / Н.Қ. Қосаева // Мир библиотеки.- 2009.- №3.- Б.41-43.
71. **Қуанышбекқызы, Ж.**
Дала ойшылына Еуропа есігін айқара ашты : Шәкәрім-150 / Ж. Қуанышбекқызы // Егемен Қазақстан.- 2008.- №343-344.-12қараша.- Б.5.
72. **Құдайбердіұлы, Ш.**
Ояу жатқан ұлы дала рухымен... [Мәтін]: Поэзия / Ш. Құдайбердіұлы // Қазақ әдебиеті.- 2010.- №48-49.-10-23 желтоқсан.- Б.8.
73. **Мырзахметұлы, М.**
Ар түзейтін бір ғылым табылмаса : Шәкәрім-150 / Мекемтас Мырзахметұлы // Егемен Қазақстан.- 2008.- №422-425.-30 желтоқсан.- Б.5.
74. **Маннова, И.С.**
Шәкәрім лирикасындағы адамгершілік мәселелер [Мәтін] / И.С. Маннова, Ш. Нұржанова // Жас Ғалым: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектері.- Тараз, 2009.- Т.6.- Б.243.- ISBN 9965-780-75-7.- (Гуманитарлық ғылымдар: Филология (тіл және әдебиет): қазақ, орыс, ағылшын, неміс, француз).
75. **Мұқашұлы, М.**
Толстой мен Шәкәрім немесе ұлылар аңсаған хақ жолы [Мәтін] / М. Мұқашұлы // Қазақ әдебиеті: Қазақстан Республикасы әдебиет, мәдениет және өнер газеті.- 2013.- №51.- 14-27 желтоқсан.- Б.10.
76. **Нұғыманбекова, Р.**
Шәкәрімді тергеген кім? / Р. Нұғыманбекова // Қазақ әдебиеті.- 2003.- 5-11 желтоқсан.
77. **Омаров, А.**
Алаш үкіметінің төбе биі : Шәкәрім-150 / А. Омаров // Егемен Қазақстан.- 2008.- №263-266.-27 тамыз.- Б.8-9.
78. **Омаров, А.**
Шәкәрім өмірбаяны: белгілі, белгісіз беттер [Мәтін]: Дерек / А. Омаров // Егемен Қазақстан: Жалпыұлттық республикалық газет.- 2013.- №156(28095).- 26 маусым.- Б.7.
79. **Сахариева, А.**
Қостанай Өскеменді жалғаған Шәкәрім тағылымы [Мәтін] / А. Сахариева // Қазақстан - ZAMAN.- Алматы, 2013.- №32 тамыз.- Б.9.
80. **Сағидоллаұлы, Қ.**
Ақын тойы асқақтады / Қ. Сағидоллаұлы // Айқын.- 2008.- №225.-28қараша.- Б.5.

81. Сатылганов, А.

Алаш зиялылары Батыс туралы [Мәтін]: Тарих ғылымдары / А. Сатылганов // М.Х.Дулати атындағы ТарМУ Хабаршысы Табиғатты пайдалану және антропосфера мәселелері=Вестник ТарГУ им.М.Х.Дулати Природопользование и проблем антропосфера мәселелері: Әр тоқсанда шығарылатын ғылыми журнал.- 2010.- №2.2.- Б.79-86.- (Тарих ғылымдары).

82. Сейсенұлы, Д.

Абайдың асыл шәкірті / Дәулет Сейсенұлы // Егемен Қазақстан.- 2007.- №335-338.-3 қараша.- Б.5.

83. Сейсебаев, Р.

Жаралы менің жүрегім... : Шәкәрім-150 / Роллан Сейсебаев // Егемен Қазақстан.- 2008.- №290.-293.-24қыркүйек.-Б.6.

84. Сейсенұлы, Д.

Ұмытылмас есімдер [Мәтін] / Д. Сейсенұлы // Егемен Қазақстан.- 2011.- №65.-2 наурыз.- Б.10.

85. Сейсенұлы, Д.

Шәкәрім қажының жаңа фотосуреті / Д. Сейсенұлы // Егемен Қазақстан.- 2009.- №128-130.-10сәуір.- Б.8.

86. Сейсенұлы, Д.

Шәкәрімнің ұлы Ахат Құдайбердиев туралы не білеміз? / Д. Сейсенұлы // Егемен Қазақстан.- 2004.- 29 қыркүйек.

87. Сейсенұлы, Д.

Шыңғыстау.Шәкәрім.Шыңырау / Д Сейсенұлы // Егемен Қазақстан.- 2003.- 25 маусым.

Сыдықов, Е.

Алашорда ақсақалы / Ерлан Сыдықов // Егемен Қазақстан.- 2007.- №367-370.- 28қараша.Б.10.

46. Таширова, Ж.

Абай және Шәкәрім шығармаларын оқыту арқылы жеке тұлғаның рухани көзқарастарын қалыптастырудағы ізденістер мен нәтижелер [Мәтін] / Ж. Таширова // Қазақ және әлем әдебиеті.- 2012.- №3.- Б.13-15.

32. Тегі, А.

Шәкәрім қажы айтқан шындық / А. Тегі // Ана тілі.- 2004.- 8-14қаңтар.

36. Исмақова, А.

Рухани бастау көзі / А. Исмақова // Қазақ әдебиеті.- 2008.- №37.-12-18қыркүйек.- Б.3.

33. Харимбетқызы, Ә.

Шәкәрім-қайталанбас ірі тұлға / Ә. Харимбетқызы // Қазақстан тарихы.- 2009.- №1.- Б.71-75.

45. Хасенова, Г.

Шәкәрім поэмасын талдау [Мәтін] / Г. Хасенова // Тәрбие құралы: Республикалық ғылыми-педагогикалық журнал.- Алматы, 2011.- №6.- Б.31.

34. **Шаштайұлы, Ж.**
Өзгеше мерейтой / Ж. Шаштайұлы // Қазақ әдебиеті.- 2008.- №38.-19-25қыркүйек.- Б.3.
35.
Шәкәріммен шырайланды Шыңғыстау // Алтын Орда.- 2008.- №38.-24 қыркүйек.-Б.-8.
60. **Абдильдин, Ж.**
Казахская общественная мысль - часть духовной истории мира [Текст] / Ж. Абдильдин // Байтерек.- 2008.- №5(32).-октябрь-ноябрь.- С.35-41.
61. **Абжанов, Х.**
Возвращая миру имена великих / Х. Абжанов // Казахстанская правда.- 2006.- 4 апр.- С.4.
62. **Алипинова, М.**
Шакарим әлемі: от Жидебая до Парижа / М. Алипинова // Каз. правда.- 2008.- №247.- 1ноября.- С.1, 5.
63. **Амиртай, Н.**
Колодец Шакарима / Н. Амиртай // Экспресс К.- 2006.- №24.- С.8.
64. **Ахметова, С.**
Феномен казахской философии / С. Ахметова // Юридическая газета.- 2007.- №133.- 30августа.- С.4.
97. **Аубакирова, Ж.Т.**
К вопросу соотношения общечеловеческого и национального [Текст]: Философия. Культурология. Архитектура / Ж.Т. Аубакирова // Қазақстан жоғары мектебі: Международное научно-педагогическое издание.- 2012.- №1.- С.286-288.
65. **Бабченко, О.**
В память о Шакариме : Кудайбердиев Шакарим -казахский поэт, философ / О. Бабченко // АиФ.- 2008.- №38.-17-23сентября.- С.4.
67. **Бегалинова, К.**
Учения Абая и Шакарима - важный этап в развитии казахской духовности / К. Бегалинова // Каз. правда.- 2009.- №48-49.-С.24февраля.- С.6.
68. **Биданова, А.**
Великие истины Шакарима Кудайбердиева : [150 лет со дня рождения Шакарима Кудайбердиева - казахского писателя и философа] / А. Биданова // Каз. правда.- 2008.- №13.-18января.- С.12.
69. **Биданова, А.**
История города Алаш [Текст] / А. Биданова // Казахстанская правда.- 2010.- №198-199.- 30июля.- С.14.
70. **Биданова, А.**
"Казах в зеркальном отражении" : Сборник переводов на русский язык произведений Шакарима Кудайбердиева "Қазақ айнасы" ("Казах в зеркальном отражении") / А. Биданова // Каз. правда.- 2008.- №198.-11сентября.- С.4.

71. Биданова, А.

Классик из рода ходжей : [Мухтар Ауэзов - 110 лет] / А. Биданова // Каз. правда.- 2007.- №152.-28сентября.- С.12.

72. Биданова, А.

Почтение к поэту - для народа честь : О творчестве Шакарима Кудайбердиева / А. Биданова // Каз. правда.- 2008.- №201.-13сентября.- С.1.

73. Биданова, А.

Самородок великой степи : 150 лет со дня рождения Кудайбердиева Шакарима - степной поэт. казахский философ / А. Биданова // Каз. правда.- 2008.- №129-130.-13июня.- С.12-13.

74. Биданова, А.

Третье фото Шакарима : Кудайбердиев Шакарим / А. Биданова // Казахстанская правда.- 2009.- №96.-9апреля.- С.1, 9.

75. Биданова, А.

Шакарим - гений степи / А. Биданова // Каз. правда.- 2008.- №115-116.-30мая.- С.12.

76. Гузеева, М.

Поэт из цentra земли : О творчестве Шакарима Кудайбердиева / М. Гузеева // Время.- 2008.- №138.-16сентября.- С.11.

77. Ирмуханов, Б.

Первый казахский генеалогист : К 150-летию Шакарима Кудайберды-улы / Б. Ирмуханов // Мысль.- 2008.- №3.- С.74-80.

78. Кадыров, Б.

Титаны великой степи / Б. Кадыров // Каз. правда.- 2009.- №55-56.-28февраля.- С.12-13.

79. Кул-Мухаммед, М.

Миром правит слово / М. Кул-Мухаммед // Каз. правда.- 2004.- 24 дек.- С.3.

80. Максимова, М.

Казахский феникс - Шакарим / М. Максимова // Каз. правда.- 2008.- №124.-7июня.- С.7.

81. Малеев, С.

Назидание прошлого или кого сегодня сравнить с Шакаримом? [Текст] / С. Малеев // Литер.- 2010.- №48.-19 марта.- С.4.

82. Михеева, Н.

Памятник гению : Шакарим Кудайбердиев - казахский поэт - 150 лет со дня рождения / Н. Михеева // Око.- 2008.- №36.-19сентября.- С.3.

83. Омаргазин, Р.

Наука совести : Проблемы духовности в эссе Шакарима Кудайбердиеваа "Записки забытого" / Р. Омаргазин // Мысль.- 2007.- №3.- С.68-71.

84. Оразалиев, Р.

150 лет Шакариму / Р. Оразалиев // Казахстанская правда.- 2009.- №180.-28июля.- С.5.

85. **Оразбекова, Ф.**

"Запрещенный когда-то, но не забытый" : О жизни и творчестве Шакарима Кудайбердиева - казахского поэта, просветителя и философа / Ф. Оразбекова // Знамя труда.- 2008.- №120.-121.-9августа.-С.6.

86. **Панин, М.С.**

Инновации в вузе: ректор начинает и выигрывает / М.С. Панин // Наука и высшая школа Казахстана.- 2006.- 5 марта.- С.5.

87. **Садыков.Е.**

Под знаменем свободы / Садыков.Е. // Каз. правда.- 2008.- №240.-1ноября.- С.5.

88.

СГУ им. Шакарима: ключ к 177 профессиям // Столичное образование.- 2003.- №6-8.- С.46.

89. **Сейсенбаев, Р.**

Великая тень "Забытого" : О Шакариме Кудайбердиеве - казахском философе акыне / Р. Сейсенбаев // Байтерек.- 2008.- №5(32).-октябрь-ноябрь.- С.71-73.

89. **Сейсенбаев, Р.**

Великая тень "Забытого" : О Шакариме Кудайбердиеве - казахском философе акыне / Р. Сейсенбаев // Байтерек.- 2008.- №5(32).-октябрь-ноябрь.- С.71-73.

90. **Тлеубекова, З.**

Шакарим - человек XXI века : Поэт-мыслитель Шакарим Кудайбердыулы / З. Тлеубекова // Наш мир.- 2001.- №9-10.- С.3.

91.

Третье пришествие Шакарима : Найдена третья фотография известного казахского мыслителя // Литер.- 2009.- №65.-15апреля.- С.1, 3.

92. **Утешава, А.**

Жабайхан Абдильдин: "Прогресс - в духовном, нравственном развитии" / А. Утешава // Юридическая газета.- 2008.- №188.-11декабря.- С.1.

93.

Шакарим в Париже : 150 лет со дня рождения казахского поэта, просветителя, переводчика и композитора // АиФ.- 2008.- №45.-5-11ноября.- С.4.

94. **Шакаримова, А.**

Духовно-нравственная направленность процесса воспитания в школе для детей с нарушениями слуха [Текст] / А. Шакаримова // Социальный педагог.- 2010.- №2.- С.34-35.

95. **Шаповал, Ю.**

Образование - путь ценностей и смыслов (Концепция Шакарима Кудайбердиева) / Ю. Шаповал // Саясат.- 2005.- №4.- С.22.

96. Шарипханова, А.

Без духовности - нет личности, без личности - нет народа : 150 лет Кудайбердиеву Шакариму - казахскому поэту, философу / А. Шарипханова // Страна и мир.- 2008.- №38.- 18сентября.- С.19.

Шәкәрім-ғұлама, ойшыл: Библиографиялық көрсеткіш /Құрастырушы: Ж. Татыранова Ж.А. – Тараз: М.Х.Дулати атындағы ТарМУ – Кітапханалық-ақпараттық орталық, Көркем әдебиет секторы 7КӘ, 2018. – 19 б. (Әдебиеттер (ғылыми басылымдар, көркем әдебиет 40 аталым, 145 дана), электронды оқулықтар – 13 аталым, 5 дана; мерзімді басылымдардағы мақалалар - 93 аталым).

Шәкәрім-ғұлама, ойшыл: Библиографический указатель / Составитель:Татыранова Ж.А. - Тараз: Библиотечно-информационный центр ТарГУ имени М.Х.Дулати, 2015. - 19 с. (Литература (научные издания, художественная литература 40наименований, 145экз.) и электронные ресурсы 13 экз; список статей из периодических изданий – 93наименований).